

ПРОТОКОЛ ІЗ РОЗСЛІДУВАННЯ **СЕКСУАЛЬНОГО НАСИЛЬСТВА ПОВ'ЯЗАНОГО** **З КОНФЛІКТОМ**

Загальнодоступна інформація вказує на те, що з моменту російського повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року кількість цивільних осіб, які зазнали сексуального насильства, пов'язаного з конфліктом ("СНПК"), значно зросла. Публічна інформація містить згадку про звинувачення у повторних зґвалтуваннях, групових зґвалтуваннях, зґвалтуванні дітей та інших формах сексуального насильства.

Протидія сексуальному насильству є ключовим компонентом, необхідним для досягнення відповідальності та сталого миру як для держав, які знаходяться в стані збройного конфлікту, так і для тих, що відновлюються після збройного конфлікту.¹ Така протидія буде важливою для відбудови українського суспільства. Протидія СНПК на ранній стадії, поки конфлікт триває, є необхідною. Це дасть змогу захистити потерпілих від подальшої шкоди та, де це можливо, надати їм послуги, необхідні для забезпечення життя та відновлення (тобто, медичні послуги, послуги з надання психологічної та психосоціальної підтримки, юридичні послуги тощо).

Цей Протокол має на меті підвищити спроможність українських слідчих і прокурорів, які працюють у справах СНПК. Протокол включає:

1. Основні правила розслідування сексуального насильства;
2. Основну інформацію, яку необхідно знати перед розслідуванням сексуального насильства; та
3. Покроковий посібник із розслідування сексуального насильства.

Основні правила розслідування сексуального насильства

Нижче наведено основні речі, які ви повинні робити або яких слід уникати під час розслідування сексуального насильства. Вони також згадуються в покроковому посібнику нижче.

Дотримуйтесь підходу, що орієнтується на інтереси потерпілої особи

- Завчасно інформуйте потерпілих про їх права відповідно до українського законодавства, зокрема, статті 56 Кримінально-процесуального кодексу України ("КПК");² їх безпеку та захищеність; хід розслідування; те, як кримінальна справа може розглядатися українськими чи іншими національними чи міжнародними судами.
- Поважайте автономію потерпілих. Автономія означає їх здатність приймати власні рішення та робити вибір. Прислухайтесь до думки потерпілих.

¹ Рада ООН з прав людини, Аналітичне дослідження, присвячене гендерному та сексуальному насильству у зв'язку з перехідним правосуддям: звіт Управління Верховного комісара ООН з прав людини (30 червня 2014) A/HRC/27/21 ("УВКПЛ Аналітичне дослідження, присвячене гендерному та сексуальному насильству у зв'язку з перехідним правосуддям"), пара. 7.

² Слідчі та прокурори також можуть керуватися Директивою Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року про встановлення мінімальних стандартів щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів: Європейський Парламент та Рада, Директива 2012/29/ЄС Європейського парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року про встановлення мінімальних стандартів щодо прав, підтримки та захисту жертв злочинів та заміну Рамкового рішення Ради 2001/220/JHA (14 листопада 2012) Документ 32012L0029.

	• Безпека, благополуччя та гідність потерпілого має пріоритет над цілями розслідування; • Враховуйте різний досвід, ситуації, потреби та особливості всіх потерпілих від сексуального насильства – стать (як жінки так і чоловіки), а також інші фактори, як-от вік, національність, релігію, сексуальну орієнтацію, гендерну ідентичність або вади здоров'я.
Не нашкодьте і уникайте ризику повторного травмування потерпілого	• Проведіть індивідуальну оцінку ризиків для виявлення можливих загроз для потерпілої особи, його/її сім'ї та громади до та під час розслідування. • Уникайте можливих негативних наслідків слідчих дій, включаючи повторне травмування. • За можливості, переконайтеся, що потерпілий отримує необхідну медичну або психологічну підтримку перед проведенням слідчих дій.
Забезпечте інформовану, добровільну та явну згоду	• Забезпечте отримання інформованої, добровільної та явної згоди потерпілого (або, якщо це необхідно, законно уповноваженого представника) <u>перед</u> кожною слідчою дією (тобто, проникнення до дому потерпілого з метою фіксації місця злочину, допиту потерпілого, фотографування чи обміну інформацією).
Забезпечте конфіденційність	• Запитайте потерпілу особу, чи є у нього/неї якісь конкретні побоювання щодо власної безпеки чи конфіденційності, і занотуйте які саме. • Запровадьте необхідні процедури для забезпечення конфіденційності персональної інформації потерпілих, а також їхніх сімей. • Проінформуйте потерпілого про будь-які обмеження в забезпеченні його/її безпеки та конфіденційності та, перед тим як перейти до наступних дій, знову забезпечте отримання інформованої згоди.
Не проявляйте поведінку, що засуджує, і ніколи не звинувачуйте жертву	• Завжди залишайтеся об'єктивними. • Не дозволяйте, щоб ваша реакція на розповідь потерпілого про сексуальне насильство посилювала відчуття стигми чи сорому у такої особи. • Переконайтеся, що ваші особисті погляди, переконання чи стереотипи щодо сексуального насильства не впливають на жодний аспект вашого розслідування чи оцінку доказів.

Основна інформація, яку необхідно знати перед розслідуванням сексуального насильства

Сексуальне насильство є формою гендерно зумовленого насильства; це дискримінаційне та серйозне порушення права прав людини. Актами сексуального характеру є умисні, скоєні без відповідної згоди, дії сексуального характеру. Існує широкий спектр дій, які можуть бути кваліфіковані як сексуальне насильство, включаючи нефізичні дії (див. внизу). Сексуальне насильство може бути вчинене у будь-який час і в будь-якому середовищі, включаючи подружжі, сімейні чи інтимні стосунки. Дії сексуального характеру можуть бути поодинокими та багаторазовими, безперервними або періодичними.

Акт сексуального насильства може бути вчинений щодо однієї чи більше осіб або шляхом спонукання особи до дій сексуального характеру (наприклад, щодо кривдника, себе чи третьої особи). Такий акт може бути вчинений будь-якою особою проти будь-якої особи незалежно від віку, статі чи гендеру.

Зрозуміти що таке сексуальне насильство

Чи є акт *сексуальним* за своєю природою залежить від сприйняття потерпілої особи, злочинця та/або спільнот, в яких вони проживають.³ Сексуальне насильство не обов'язково повинно спричиняти фізичні ушкодження,⁴ або навіть включати фізичний контакт.⁵

Дія може мати сексуальний характер незалежно від того, чи викликала вона сексуальне задоволення в злочинця чи мала на меті викликати таке сексуальне задоволення.⁶ Наприклад, сексуальне насильство, вчинене в контексті утримання особи під вартою, може використовуватися як форма катування, або для отримання незаконної інформації від потерпілого, або для його/її покарання.

³ Жіноча ініціатива за гендерну справедливість, 'Гаазькі принципи щодо сексуального насильства' (2019) ('[Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#)'), с. 13.

⁴ [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 13; Див також Прокурор проти Жан-Пола Акассу, ICTR-96-4-T, Рішення, 2 вересня 1998, ('Рішення у справі Акассу'), пара.10А.

⁵ ACHPR, 'The Guidelines on Combatting Sexual Violence and its Consequences in Africa' (African Union ('AU') 2017) ('[ACHPR Guidelines on Combatting Sexual Violence](#)'), para.3.1(b); [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 14.

⁶ [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 14; [ACHPR Guidelines on Combatting Sexual Violence](#), 3.1(b). Див також Прокурор проти Мілутіновича та інших, IT-05-87-T, Рішення, 26 лютого 2009 ('Рішення у справі Мілутіновича та інших'), пара. 199.

Існує широкий спектр дій – як фізичних, так і нефізичних – які можуть вважатися сексуальними за своєю природою.⁷ Деякі приклади поведінки, які можуть бути актами сексуального характеру, включають:

- зґвалтування (включаючи групове зґвалтування, подружнє зґвалтування чи «виправне» зґвалтування), що включає проникнення будь-якої частини тіла чи предмета (наприклад, палиці) у піхву, анус чи рот;⁸
- примусова мастурбація та будь-які інші примусові дотики, які потерпіла особа змушена виконувати щодо себе чи третьої особи;⁹
- оголення когось повністю або частково (тобто примусова оголеність);¹⁰
- торгівля людьми з метою сексуальної експлуатації та рабства;¹¹
- погрози сексуального насильства чи залякування, викликання у когось розумних побоювань чи страху актів сексуального насильства;¹²
- дотики до сексуальних частин тіла особи,¹³ наприклад, грудей, або проникнення руками під одяг чи білизну потерпілої особи; чи
- насильницькі дії з геніталіями (наприклад, побиття, опіки, удари електричним струмом або заглиблення предметів у статеві органи).¹⁴

Інші приклади можна знайти в [Гаазьких принципах щодо сексуального насильства](#) (с. 15 – 20).

СНПК може кваліфікуватись як міжнародні злочини, а саме воєнні злочини та/або злочини проти людяності, як-от зґвалтування, оборнення в сексуальне рабство, примусова проституція,

⁷ [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; ACHPR, General Comment 4: Right to redress for victims of torture and other punishments or cruel, inhuman or degrading treatment (23 February – 4 March 2017) ([‘ACHPR General Comment 4’](#)), para. 58; Рішення у справі Акасу, пара. 688; Прокурор проти Анто Фурунджі, IT-95-17/1-T, Рішення, 10 грудня 1998, пара. 186; Прокурор проти Брімі та інших, SCSL-04-16-T, Рішення, 20 червня 2007 (‘Рішення у справі Брімі та інших’), пара. 720; Рішення у справі Мілутіновича та інших, пара. 194-195, 199; *Прокурор проти Еммануеля Рукундо*, ICTR-2001-70-T, Рішення, 27 лютого 2009 (‘Рішення у справі Рукундо’), пара. 379. *Див також*, ICC OTP, Policy Paper on Sexual and Gender-Based Crimes (June 2014) ([‘ICC OTP Policy on Sexual and Gender-Based Crimes’](#)), р.3; Комісія ООН з прав людини, Підкомісія з попередження дискримінації і захисту меншин, Сучасні форми рабства, систематичне зґвалтування, сексуальне рабство та подібні до рабства практики під час збройного конфлікту: остаточний звіт, представлений пані Гей Дж. Макудагал, Спеціальний доповідач (22 червня 1998) E/CN.4/Sub.2/1998/13 ([‘Доповіль ООН Сучасні форми рабства, систематичне зґвалтування, сексуальне рабство та подібні до рабства практики під час збройного конфлікту’](#)), пара 21-22.

⁸ Римський статут, статті 7(1)(g), 8(2)(b)(xxii), 8(2)(e)(vi); [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 30.

⁹ [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b.

¹⁰ [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 19; [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; [ACHPR General Comment 4](#), para. 58; Рішення у справі Акасу, пара. 688; Управління Верховного комісара ООН з прав людини, Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом в Україні (14 березня 2014 до 31 січня 2017) (16 березня 2017) A/HRC/34/CRP.4, пара. 69.

¹¹ [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; [ACHPR General Comment 4](#), para. 58.

¹² [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 20; [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; [ACHPR General Comment 4](#), para. 58; Управління Верховного комісара ООН з прав людини, Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом в Україні (14 березня 2014 до 31 січня 2017) (16 березня 2017) A/HRC/34/CRP.4, пара. 68, 74.

¹³ [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 10; [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; Управління Верховного комісара ООН з прав людини, Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом в Україні (14 березня 2014 до 31 січня 2017) (16 березня 2017) A/HRC/34/CRP.4, пара. 80-81.

¹⁴ [Гаазькі принципи щодо сексуального насильства](#), с. 18; [ACHPR Guidelines on Combating Sexual Violence](#), para. 3.1.b; Прокурор проти Делаліча та інших, IT-96-21-T, Рішення, 16 листопада 1998, пара. 424.1019, 1035, 1038-1040; *Прокурор проти Тодоровіча*, IT-95-9/1-S, *Рішення*, 31 липня 2001 (‘Рішення у справі Тодоровіча’), пара. 38; Управління Верховного комісара ООН з прав людини, Сексуальне насильство, пов'язане з конфліктом в Україні (14 березня 2014 до 31 січня 2017) (16 березня 2017) A/HRC/34/CRP.4, пара. 70-71.

примусова вагітність, примусова стерилізація та сексуальне насильство.¹⁵ Крім того, сексуальне насильство може бути кваліфіковане як акт геноциду, що полягає у заподіянні серйозних тілесних або психічних ушкоджень з наміром повністю або частково знищити національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку.¹⁶

Перш ніж розпочати розслідування сексуального насильства, слідчі та прокурори повинні ознайомитись з елементами злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України (ККУ) та міжнародним правом:

- Воєнні злочини зґвалтування, оборнення в сексуальне рабство, примусової проституції, примусової вагітності, примусової стерилізації та сексуального насильства, вчинені у контексті міжнародного збройного конфлікту, заборонені статтею 8(2)(b)(xxii) Римського статуту. Ці злочини охоплюються статтею 438 ККУ.¹⁷ Також, якщо і коли законопроекти 2689 або 7290 набудуть чинності, до ККУ буде внесено зміни, зокрема додано статтю 438.2(4) яка включатиме вищезазначені категорії воєнних злочинів.
- Злочини проти людяності зґвалтування, оборнення в сексуальне рабство, примусової проституції, примусової вагітності, примусової стерилізації та сексуального насильства, вчинені як частина широкомасштабного чи систематичного нападу на цивільне населення, заборонені статтею 7(1)(g) Римського статуту. У чинному ККУ немає категорії злочинів проти людяності, що в свою чергу унеможливає кваліфікацію СНПК як злочинів проти людяності.¹⁸ Проте, якщо і коли законопроекти 2689 або 7290 набудуть чинності, до ККУ буде внесено зміни, зокрема додано статтю 442-1(4), яка включатиме злочини проти людяності зґвалтування, оборнення в сексуальне рабство, примусової проституції, примусової вагітності, примусової стерилізації та сексуального насильства, скоєних в контексті «широкомасштабного або систематичного нападу на цивільне населення».
- Сексуальне насильство може бути актом геноциду згідно зі статтею 6(b) («завдання серйозних тілесних або психічних ушкоджень членам групи») Римського статуту, якщо воно вчинене з наміром повністю або частково знищити національну, етнічну, расову чи релігійну групу як таку. Сексуальне насильство як акт геноциду охоплюється статтею 442 ККУ якщо вчинене з «метою повного або часткового знищення будь-якої національної, етнічної, расової чи релігійної групи».¹⁹
- Сексуальне насильство може також бути кваліфіковане як звичайні злочини за статтями 152-156-1 ККУ.²⁰ Однак, кваліфікація СНПК як звичайних злочинів у більшості випадків не зможе адекватно охопити тяжкість цих діянь, оскільки така кваліфікація не визнаватиме контекст, у якому СНПК були вчинені.

¹⁵ Римський статут, статті 7(1)(g), 8(2)(b)(xxii), 8(2)(e)(vi).

¹⁶ Елементи Злочинів МКС, стаття 6(b), fn.3.

¹⁷ Див Кримінальний кодекс України («ККУ»), стаття 438.

¹⁸ Див Римський статут, стаття 7(1)(g).

¹⁹ ККУ, стаття 442.

²⁰ ККУ, статті 152 – 156-1.

Додатки А і Б містять розбір елементів окремих воєнних злочинів та злочинів проти людяності сексуального насильства. Зокрема, детально розглянуті воєнні злочини та злочини проти людяності – зґвалтування, примусової проституції та сексуального насильства (оцінені як найбільш релевантні для української ситуації).

Стандарти доказування у справах щодо сексуального насильства

Слідчі та прокурори повинні ознайомитись зі стандартами доказування у справах щодо сексуального насильства до початку розслідування. Основними правилами щодо доказів у справах щодо сексуального насильства є:

1. Свідчення потерпілого (чи свідка) **не потребують додаткового підтвердження** (хоча докази на підтвердження залишаються важливими для будь-якого розслідування).²¹ І найкраща міжнародна практика, й українське законодавство²² підтверджують, що достовірні та надійні свідчення потерпілого можуть бути основою для обвинувального вироку, зокрема це стосується свідчень того, що сексуальне насильство відбулось, ймовірного злочинця, обставин інциденту, а також наявності примусових обставин.
2. Імуно-біологічні та судово-медичні експертизи тіла **не є обов'язковими**.
3. Немає вимоги до потерпілої особи **чітко сказати «ні» злочинцю або чинити фізичний опір**. Натомість прокурори та слідчі повинні зосередитися на зборі інформації про обставини, за яких стався сексуальний акт, і на фактах, що вказують на наявність примусу.
4. **Докази застосування фізичної сили або нанесення тілесних ушкоджень не є необхідними** для доведення злочинів сексуального насильства. Більшість випадків сексуального насильства не пов'язані з застосуванням фізичної сили і не обов'язково призводять до фізичних ушкоджень або залишають видимі сліди на тілі жертви.²³ Більше того, докази тілесних ушкоджень можуть бути недоступними у випадках, коли між актом насильства і повідомленням про злочин пройшов час, або коли немає доступу до відповідних медичних послуг.
5. Попередній сексуальний досвід потерпілих, їх поведінка чи характер, а також те, як вони реагували під час чи після сексуального насильства, **не мають значення** для оцінки того, чи дали потерпілі згоду на сексуальний акт. Ви повинні уникати стереотипів щодо правильної поведінки потерпілих.

²¹ Див. Прокурор проти Боско Нтагани, ІСС-01/04-02/06, Вирок, 8 липня 2019 ('Вирок у справі Нтагани'), пара. 75-76; Прокурор проти Кунарача та інших, ГТ-96-23& ГТ-96-23/1-А, Рішення Апеляційної палати, 12 червня 2002 ('Апеляційне рішення у справі Кунарача та інших'), пара. 268; Прокурор проти Кордіча та Черкеза, ГТ-95-14/2-А, Рішення Апеляційної палати, 17 грудня 2004 ('Апеляційне рішення у справі Кордіча та Черкеза'), пара. 291; Прокурор проти Харадінажі, ГТ-04-84-А, Рішення Апеляційної палати, 19 липня 2010 ('Апеляційне рішення у справі Харадінажі'), пара. 145, 219; Прокурор проти Тадіча, ГТ-94-1-А, Рішення Апеляційної палати, 15 липня 1999, ('Апеляційне рішення у справі Тадіча'), пара. 65; Прокурор проти Багілішеми, ІСТР-95-1А-А, Рішення Апеляційної палати, 3 липня 2002, ('Апеляційне рішення у справі Багілішеми'), пара. 79; Прокурор проти Драгоміра Мілошевича, ГТ-98-29/1-А, Рішення Апеляційної палати, 12 листопада 2009, ('Апеляційне рішення у справі Мілошевича'), пара. 215; Прокурор проти Купрешича, ГТ-95-16-А, Рішення Апеляційної палати, 23 жовтня 2001, ('Апеляційне рішення у справі Купрешича'), пара. 220; Прокурор проти Лукіча та інших, ГТ-98-32/1-А, Рішення Апеляційної палати, 4 грудня 2012, ('Апеляційне рішення у справі Лукіча та інших'), пара. 375.

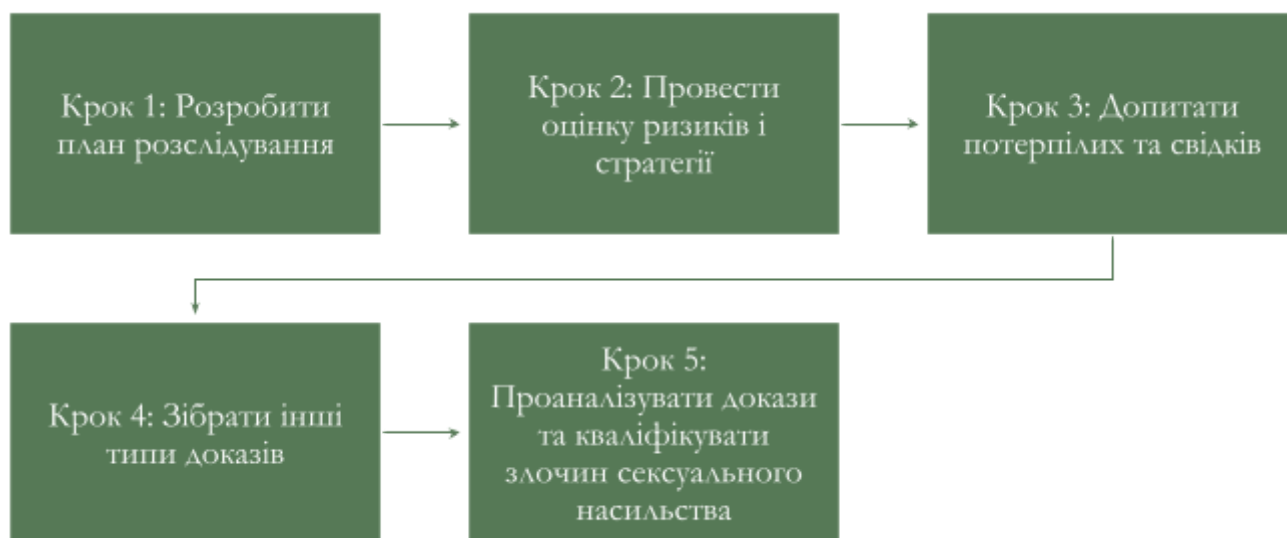
²² Див. Кримінальний процесуальний кодекс України ('КПК України'), Глава 4 (Докази і доказування).

²³ Всесвітня організація охорони здоров'я, Заходи реагування у випадках насильства з боку інтимного партнера та сексуального насильства щодо жінок. Клінічні та стратегічні рекомендації ВООЗ, с. 11.

6. Відмова від або зволікання з повідомленням про акти сексуального насильства, включаючи нерозкриття всіх фактів негайно, утримання частини інформації чи применшення певних дій, **не означає, що потерпілі обманюють чи дають недостовірні свідчення.**

Покроковий посібник із розслідування сексуального насильства

Нижче наведено покроковий посібник для слідчих і прокурорів, які розслідують злочини сексуального насильства. Його розроблено із розумінням, що системи збору, зберігання та збереження різних типів доказів, у відповідності з Базовими стандартами розслідування міжнародних злочинів в Україні Global Rights Compliance (‘БСР Україна’), вже впроваджено.

Перший крок: Розробити план розслідування

Слідчі і прокурори, які займаються воєнними злочинами, повинні знати, що у справах щодо жорстокого фізичного поводження, наприклад, у контексті окупації чи утримання під вартою, існує великий ризик скоєння СНПК, про яке потерпілий воліє не повідомляти. Тому дуже важливо, щоб слідчі та прокурори мали змогу розпізнати ознаки сексуального насильства та були готові боротися з ним під час кожного розслідування.

Отримавши повідомлення про злочини (від потерпілого, від іншого джерела чи з відкритих джерел), слід створити план слідчих дій. Як зазначено в Розділі щодо підготовки до розслідування БСР Україна, план розслідування має включати: 1) попередній аналіз та визначення суті обвинувачення та його цілей; 2) потенційних суб'єктів або підозрюваних, ймовірні злочини та елементи злочинів, які необхідно довести; 3) план проведення слідчих дій та збору інформації; 4) завдання, які необхідно виконати, ресурси та витрати, які будуть потрібні; та 5) огляд та звітність.

Розслідування злочинів, пов'язаних із сексуальним насильством, має бути ключовим аспектом усіх планів розслідування незалежно від того, чи про злочин уже повідомлялося, чи тому, що існує висока ймовірність, що СНПК відбулось в умовах конфлікту та окупації. На додаток до загальних порад щодо планів розслідування, розробляючи план розслідування злочинів сексуального насильства, слідчі та прокурори повинні:

1. **Дослідити** чи проводились інші розслідування інциденту, зокрема журналістами або громадськими організаціями, та ознайомитись з деталями інциденту використовуючи вже зібрану інформацію. Це допоможе оцінити, чи було вже опитано потерпілого, і чи необхідно повторно опитати його/її, або ж можна уникнути цього, щоб зменшити ризик повторного травмування.
2. **Ознайомтеся** з широким спектром поведінки, яка може вважатися сексуальним насильством (включаючи фізичні та нефізичні дії), її елементами, необхідними для доведення міжнародних злочинів сексуального насильства (див. вище).
3. **Визначте** кроки необхідні для встановлення інших зачіпок; місця, де можуть знаходитися докази; потенційних свідків, які могли б надати відповідну інформацію; відповідні докази з відкритих джерел чи документальні докази, які можуть бути корисними.
4. **Ознайомтеся**, якщо необхідно, з місцевим контекстом, включаючи гендерну динаміку в цьому районі (наприклад, традиційні уявлення про гендерні ролі, сексуальну орієнтацію та гендерну ідентичність), ставлення громади до сексуального насильства; яке примусове середовище існувало в цьому районі, включаючи докази збройного конфлікту чи окупації чи присутності ворожих сил, чи докази вчинення злочинів у цьому районі окупаційними військами.

Другий крок: Провести оцінку ризиків і стратегії

Перед допитом потерпілих/свідків необхідно провести індивідуальну оцінку ризику. Таку оцінку слід оновлювати в критичні моменти протягом всього процесу.²⁴ **Оцінка ризику повинна включати персональну оцінку ризику потерпілим.**²⁵

Жертви СНПК особливо вразливі до таких ризиків, як помста, залякування або погрози з боку імовірних злочинців щодо самих потерпілих, свідків та їхніх сімей;²⁶ повторна травма, у тому числі викликана розкриттям їхньої особистості правоохоронними органами та неодноразовими запитами на інтерв'ю від невідготовлених журналістів;²⁷ відсутність соціальної підтримки, ізоляція, гендерна ідентичність або сексуальна орієнтація, етнічне походження. Деякі потерпілі також уразливі через своє неповноліття/молодий вік.²⁸

Оцінка ризику складається з трьох кроків:

²⁴ F D'Alessandra, S Couch, I Georgieva, M De Hoon, B McGonigle Leyh, J Quispel, 'Handbook on Civil Society Documentation of Serious Human Rights Violations: Principles & Best Practice (Public International Law & Policy Group (PILPG) 2016) ([PILPG Handbook](#))', p. 45; Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (прийнята 11 травня 2011, вступила в силу 01 серпня 2014) CETS No.210 ('[Стамбульська Конвенція](#)'), стаття 51; Council of Europe Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (11 May 2011) CETS No. 210 ([Istanbul Convention Explanatory Report](#)'), para. 260; Crown Prosecution Service, 'Domestic Abuse Guidelines for Prosecutors' (2020) ([Domestic Abuse Guidelines for Prosecutors](#)).

²⁵ European Institute for Gender Equality, 'Step 2: Identify the most appropriate approach to police risk assessment', ([Risk Assessment and Management Step 2: Identify the most appropriate approach](#)); OHCHR [Protection of victims of sexual violence: Lessons learned](#), p. 12.

²⁶ [PILPG Handbook](#), p. 39.

²⁷ [PILPG Handbook](#), p. 39.

²⁸ [Стамбульська Конвенція](#), стаття 46(с); [Istanbul Convention Explanatory Report](#), paras 87, 238; [Risk Assessment and Management Step 3: Identify the most relevant risk factors](#).

Визначення

- Визначте всі потенційні загрози, які можуть виникнути в результаті вашого втручання, які можуть завдати шкоди потерпілому чи свідку, а також їхнім сім'ям та ширшій спільноті. Визначте природу та джерело загрози.

Оцінка

- Розрахуйте ймовірність того, що загрози стануть реальністю, а також серйозність впливу загроз для осіб та інформації, враховуючи специфічні потреби вразливих осіб. Оцінки ризику повинні ґрунтуватися на об'єктивній та достовірній інформації щодо потенційних загроз та адекватно розглядати серйозність ситуації.

Зменшення ризиків

- Оцініть заходи, які можна вжити для зменшення або протидії виявленим ризикам, та впровадження таких заходів. Заходи повинні бути пропорційними, і для різних рівнів ризику можуть бути доступні різні рівні захисту.

Зменшення ризиків: Використання доступних і відповідних заходів безпеки

Знижуючи ризики для потерпілих від СНПК, слідчі та прокурори повинні враховувати, зокрема:

- Застосування комплексу заходів захисту, наявних у КПК²⁹ та інших специфічних законодавчих актах, зокрема статті 7 Закону України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному провадженні»;
- Заходи щодо захисту конфіденційності, зокрема шляхом забезпечення того, щоб інформація щодо потерпілого (включаючи ім'я, адресу, ідентифікаційні ознаки та деталі інциденту) не потрапляла в пресу; та
- Механізми підтримки, які існують за межами системи кримінального правосуддя, до яких можуть звертатися потерпілі або свідки, включаючи служби підтримки, медичну та психологічну допомогу, психотерапію або консультації та цілову підтримку для окремих осіб.

Там, де це можливо, потерпілим слід допомогти з доступом до будь-якої медичної або психологічної підтримки до їх опитування. Таке направлення також може знадобитися після взаємодії зі слідством, якщо процес був емоційно важким, травматичним чи якщо це наражає потерпілого/свідка на додатковий ризик.

Направлення ніколи не повинно залежати від участі особи в розслідуванні чи судовому процесі.

²⁹ КПК України, стаття 66(8).

³⁰ Див також Victim Support Europe, 'Handbook for Implementation of Legislation and Best Practice for Victims of Crime in Europe' (2013), р. 36; ООН Жінки та Моніторингова місія з прав людини, Стратегія запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом, в Україні, с. 18-19.

Третій крок: Допитати потерпілих та свідків

Під час підготовки та проведення допитів потерпілих та свідків слід використовувати методологію PEACE.³¹ Ця модель розбита на п'ять етапів, з яких походить її аббревіатура англійською: (i) Планування та підготовка; (ii) Залучення та пояснення; (iii) Отримання показань; (iv) Завершення; та (v) Аналіз.³²

(i) Планування та підготовка

Успішний допит має бути належним чином спланованим і підготовленим. Ви повинні виконати наступні дії:

1. **Подумайте, чи потрібно взагалі проводити допит** потерпілого чи свідка (див. Крок перший: Розробити план розслідування).³³ Ви повинні вжити заходів, щоб уникнути непотрібних і повторних допитів.³⁴
2. **Забезпечити безпечний, надійний і дискретний спосіб для потерпілих повідомляти про злочини та контактувати з потерпілими під час розслідування.** Встановіть, чи вони надають перевагу якомусь конкретному способу спілкування. Ніколи не обіцяйте вигоди потерпілому/свідку (наприклад, безкоштовне медичне обслуговування, отримання освіти, грошової винагороди тощо);
3. **Плануйте допит**, враховуючи особливості потерпілого, включаючи вік, грамотність; особисту та сімейну ситуації; домашню обстановку; релігію чи віру; національність; фізичне та психічне здоров'я; сексуальну орієнтацію; будь-які фізичні вади; та враховуючи погоджену стратегію щодо питань конфіденційності, безпеки та захищеності потерпілого, а також представлення доказів.³⁵
4. **Визначьтеся з цілями та завданнями вашого допиту.** Підготуйте план тем/запитань, які будуть підняти, включаючи питання щодо особистої інформації щодо потерпілого; дати, місця та часу, а також інших обставин вчинення злочинів; актів сексуального характеру, які трапилися (розуміння елементів, які необхідно довести); наявності будь-яких примусових обставин; травм, отриманих під час акту, та впливу акту на потерпілого; будь-якої інформації щодо ймовірного злочинця. Визначте заздалегідь потенційні аргументи захисту та будьте готові підняти ці питання під час допиту.³⁶
5. **Запитайте** потерпілого/свідка, особам якої статі вони надають перевагу давати показання, та чи хочуть вони, щоб під час допиту були присутні треті особи для підтримки. Ця особа

³¹ С Ф Рібейро & Д ван дер Стратен Понтоз, 'Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті' (Друге видання Міністерства закордонних справ Великої Британії 2017) ([Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті](#)), с. 163; [PILPG Handbook](#), pp. 97-98.

³² M. Schollum, [Review of Investigative Interviewing: Investigative Interviewing: The Literature](#) (New Zealand Police, September 2005), pp. 43 et seq.

³³ International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY), 'ICTY Manual on Developed Practices' (International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (UNICRI Publisher 2009) ([ICTY Manual on Developed Practices](#)), p. 21.

³⁴ [ICTY Manual on Developed Practices](#), p.22; [Directive 2012/29/EU](#), Article 20; [Стамбульська Конвенція](#), стаття 49(1); [Istanbul Convention Explanatory Report](#), para. 255; Комітет з питань ліквідації дискримінації щодо жінок, 'Загальна рекомендація № 35 про гендерне насильство щодо жінок, призначена для оновлення загальної рекомендації № 19' (14 липня 2017) CEDAW/C/GC/35 ([Загальна рекомендація № 35 Комітету з питань ліквідації дискримінації щодо жінок](#)), пара. 21.

³⁵ [Investigative Interviewing](#) (UK College of Policing 2013) ([UK College of Policing Investigative Interviewing](#)).

³⁶ [UK College of Policing Investigative Interviewing](#).

може бути членом сім'ї, опікуном, психологом або соціальним працівником (наприклад), але не повинна бути свідком;

6. **Організуйте місце/час співбесіди та забезпечте позитивну атмосферу.** Дозвольте потерпілій особі запропонувати час і місце, де вона почуватиметься в комфорті та безпеці, і буде впевнена, що може говорити конфіденційно. Місце співбесіди має бути дискретним, приватним, таким, що не лякає, і вільним від людей, які можуть впізнати допитуваного.
7. **Підготуйте** всі необхідні документи або інші речі, які можуть потенційно знадобитись під час допиту.³⁷

(ii) Залучення та пояснення

Це перший етап власне допиту. На цьому етапі ви будете працювати, щоб налагодити стосунки з потерпілим, розвинути довіру, заохочувати розмову та забезпечити інформовану згоду. Майте на увазі, що це може зайняти деякий час. На цьому етапі перед допитом ви повинні пояснити допитуваному наступне:

1. різні стадії кримінального процесу, а також права та обов'язки допитуваних осіб як потерпілих або свідків відповідно до статей 56, 57, 66 КПК;
2. спосіб проведення допиту (включно з тим, чи буде він записаний) та характер запитань;³⁸
3. що допитувана особа контролює ситуацію і може в будь-який момент припинити допит, зробити перерву чи припинити участь у процесі;
4. що свідчення особи будуть зберігатись в конфіденційності, і чи існують будь-які які обмеження цієї конфіденційності;
5. як свідчення особи будуть використовуватися на кожній стадії процесу, включаючи можливість їх розголошення, якщо потерпілий чи свідок дасть свідчення у кримінальній справі, або якщо вони будуть передані до Міжнародного кримінального суду ('МКС'), та відповідні ризики для їх безпеки;³⁹
6. заходи, які реально можна вжити для захисту потерпілого чи свідка, та ризики, які залишаються;
7. що особа повинна говорити правду, і що вона повинна повідомити, якщо не розуміє питання чи щось не так зрозуміла.

Після пояснення вищевказаного ви **повинні отримати інформовану згоду допитуваного на продовження допиту**. Це передбачає перевірку того, чи потерпілий або свідок зрозумів надану

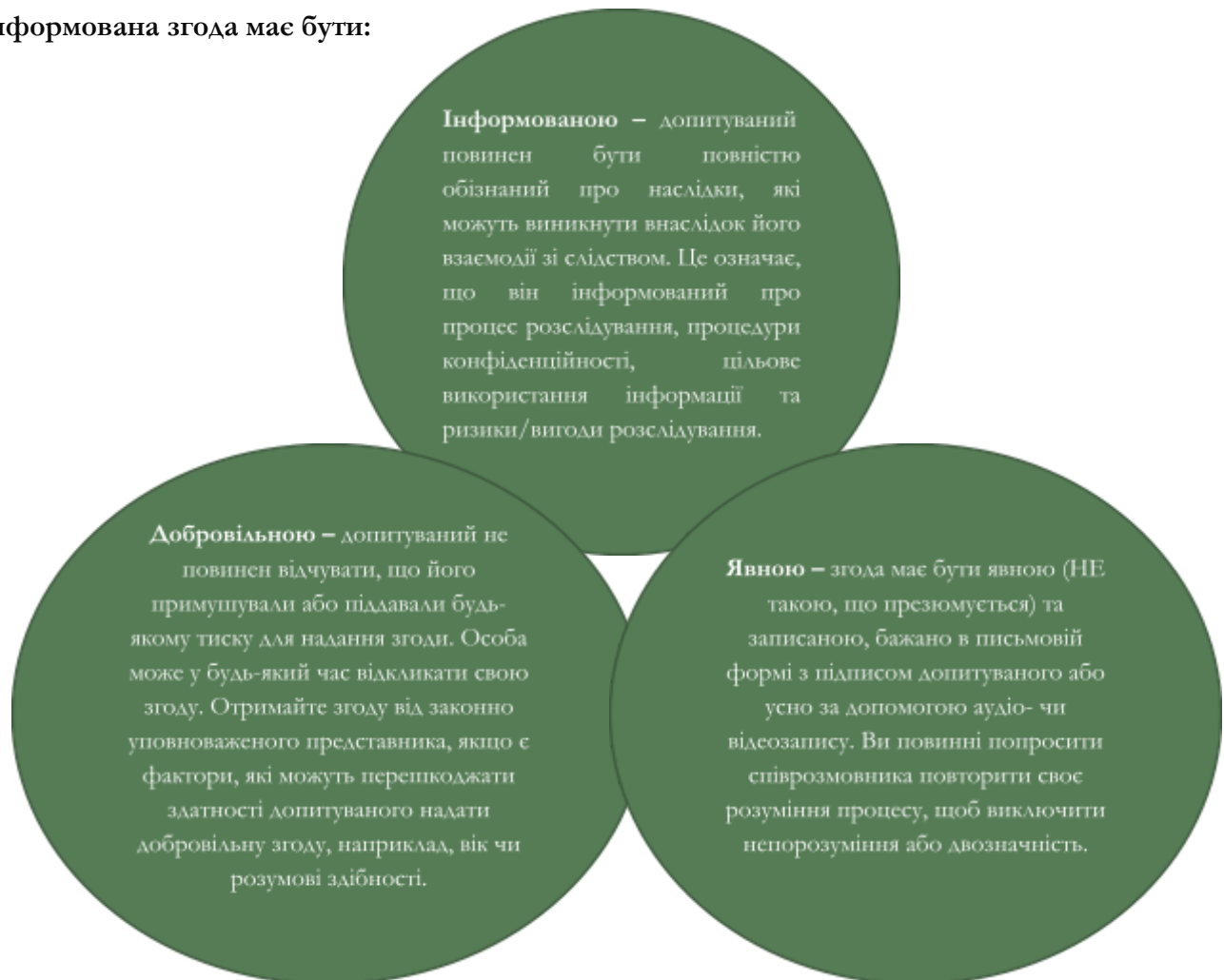
³⁷ Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, pp. 164-166; Women's Initiatives for Gender Justice, Gender in Practice: Guidelines & Methods to address Gender Based Crime in Armed Conflict (WIGJ 2005) ('WIGJ Gender in Practice'), p. 37; PILPG Handbook, p. 98.

³⁸ КПК України, стаття 224(3): "Перед допитом встановлюється особа, роз'яснюються її права, а також порядок проведення допиту. [У разі допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань, а потерпілий - за давання завідомо неправдивих показань. За необхідності до участі в допиті залучається перекладач." Див також, PILPG Handbook, p.24; US Department of Justice, National Hate Crimes Training Curriculum Student Manual ('Hate Crimes Training Curricula'), p. 166.

³⁹ WIGJ Gender in Practice, p. 34; PILPG Handbook, p. 102.

вами інформацію, та на що саме вони погоджуються, із проханням їх пояснити, що вони зрозуміли, і роз'яснити, коли це необхідно.

Інформована згода має бути:

(iii) Отримання показань

У цій частині допиту ви ставите запитання, щоб встановити опис подій потерпілим чи свідком. При проведенні допиту, слід дотримуватися таких простих правил:

TEDS	
Розкажіть	Не могли б ви сказати мені, що саме сталося?
Поясніть	Не могли б ви пояснити мені, що сталося потім?
Опишіть	Не могли б ви описати мені, як виглядала ця людина?

Покажіть	Чи не могли б ви показати мені на мапі, де це сталося?
----------	--

1. Будьте **гарним, уважним слухачем** і демонструйте це своєю поставою та мовою тіла, тому що важливо уникати створення атмосфери залякування. Уникайте переривання співрозмовника.
2. **Дозвольте співрозмовнику розповісти вам свою версію того, що сталося.** Уникайте навідних запитань, наприклад: «Потім той чоловік зґвалтував вас?» або «Він був російським солдатом, чи не так?».
3. **Використовуйте зрозумілу й доступну мову, а також короткі, прості й відкриті запитання.** Це, як правило, запитання «хто/що/де/коли/і звідки ви знаєте» або запитання «TEDS» (англ.).
4. Почніть із загальних питань, а потім переходьте до більш конкретних. Попросіть потерпілого/свідка **уважно ідентифікувати/описати всіх осіб і події.**
5. Подбайте про те, щоб **встановити джерело знань** про кожен факт, зазначений допитуваним. Допитуваний може бути потерпілим від ймовірного злочину, або він бачив чи чув про нього. Якщо допитуваний чув про злочин, то треба з'ясувати, від кого і як.
6. Якщо є **невідповідності у свідченнях, вам слід уточнити це, а не вказувати на розбіжності.** Існує багато причин невідповідності в розповіді допитуваних, включаючи втрату пам'яті, наслідки травми чи те, що вони змінили свою розповідь, тому що бояться помсти, соромляться, збентежені або шоковані, або хочуть уникнути стигматизації чи повторної віктимізації.
7. Допоможіть потерпілому або свідку впоратися з почуттям сорому і провини, підтвердивши, що **вони не винні.**
8. Уникайте **припущень чи поведінки**, які підсилюють **стигматизацію чи сором**, або які підсилюють **міфи та стереотипи щодо сексуального насильства.**

Припущення та поведінка, яких слід уникати під час проведення допиту щодо сексуального насильства

- Не ставте під сумнів достовірність розповіді потерпілого.
- Не засуджуйте потерпілого.
- Не запитуйте потерпілого про його/її попередню сексуальну поведінку (тобто з криваником або з іншими, скільки у нього/неї було сексуальних партнерів, або чи він/вона були незайманими).
- Не звинувачуйте потерпілого (за «ризиковану поведінку», наприклад, добровільне відвідування «темних», «ізольованих» або «небезпечних» місць, або за проникнення в кімнату, місце проживання чи будинок злочинця).
- Не ставте запитань, на кшталт, у що потерпілі були одягнені, чи був на них макіяж, яка в них орієнтація, чи вживали вони алкогольні напої/наркотики, чи займалися сексом за гроші.
- Не звинувачуйте потерпілого в тому, що він/вона «просили про це» або «попустилися».
- Не робіть припущень і суджень щодо реакції потерпілого, включно з тим, чи він/вона сказали «ні», чи чинили опір, чи підкорялися чи брали активну участь, чи була у них будь-яка фізіологічна реакція (наприклад, оргазм, ерекція або еякуляція).

- Не робіть несприятливого висновку з: несвочасного повідомлення потерпілого про напад або його/її подальшої поведінки чи відношень зі зловмисником після сексуального насильства.
- Не виказуйте шок, огиду чи збентеження з приводу того, що вам говорить потерпілий, і не відсторонюйтесь від потерпілого – фізично чи емоційно.
- Не залишайте потерпілого наодинці.
- Не дозволяйте потерпілому відчувати себе «брудним» чи «нечистим».
- Не кажіть потерпілому забути про те, що сталося, або «просто жити далі».
- Не заохочуйте потерпілого тримати напад в таємниці.

Перелік інформації, яку є важливим запитати під час допиту щодо СНПК:

- Повні дані потерпілої особи (ім'я, дата та місце народження, адреса, громадянство, рівень освіти, шлюбний стан, особисті обставини тощо);⁴⁰
- Чи була потерпіла особа вразливою через будь-які фактори, які грали на руку зловмиснику, як-от стать постраждалої особи, сексуальна орієнтація, гендерна ідентичність, вік, інвалідність, бідність, клас, соціальний статус, етнічна приналежність, раса, релігія, неписьменність або інші підстави.⁴¹
 - Чи є у особи якісь занепокоєння, страхи чи побоювання, про які ви повинні знати?
- Деталі насильства, в т.ч:
 - Коли і де стався інцидент?
 - Що сталося?
 - Скільки було злочинців?
- Деталі будь-яких примусових обставин або середовища, включаючи:
 - Чи сексуальне насильство відбулося під час окупації чи триваючого збройного конфлікту;
 - Чи зброя чи збройні сили розташовувались в районі, де мало місце сексуальне насильство; чи злочинець використовував чи погрожував використати зброю чи збройні сили під час акту сексуального насильства; про який саме вид зброї чи збройну силу йшлося;
 - чи була потерпіла особа затримана,⁴² утримувана проти її волі,⁴³ чи обмежена у будь-який спосіб;⁴⁴
 - наявність психологічного залякування, шантажу або погроз будь-якого типу (наприклад, погроза фізичного насильства, погроза сексуального насильства, погрози членам сім'ї, загроза втратити роботу);⁴⁵
 - чи був потерпілий неповнолітнім, під впливом наркотиків чи алкоголю, чи психічно нездатний зрозуміти ситуацію;⁴⁶

⁴⁰ See e.g., V Nainar, 'Litigation Strategies for Sexual Violence in Africa' (REDRESS, September 2015) ([REDRESS Litigation Strategies for Sexual Violence in Africa](#)), p. 71.

⁴¹ Гаазькі принципи щодо сексуального насильства, с. 13.

⁴² Апеляційне рішення у справі Кунарача, пара. 131-132.

⁴³ Апеляційне рішення у справі Кунарача, пара. 131-132.

⁴⁴ Апеляційне рішення у справі Кунарача, пара. 131-132.

⁴⁵ World Health Organisation ('WHO'), 'Chapter 6: Sexual Violence' (*World Report on Violence and Health*, undated) ([WHO Chapter 6: Sexual Violence](#)), pp. 149-181 ; Апеляційне рішення у справі Кунарача, пара. 113.

⁴⁶ Правила процедури і доказування МКС, фт. 16, 51 and 64; Прокурор проти Жан П'єра Бемба Гомбо, ICC-01/05-01/08, Вирок Суду, 21 березня 2016, пара. 107; Вирок у справі Нтаганди, пара. 981; Прокурор проти Сесая та інших., SCSL-04-15-T, Рішення, 2 березня 2009, пара. 148.

- опис зовнішності, поведінки та мови злочинця (злочинців), а також особистість злочинців, якщо вона відома, а також характер стосунків між потерпілою особою та злочинцем (включаючи будь-які прояви влади):
 - У що був одягнений злочинець? Чи були у нього якісь розпізнавальні знаки на одязі? Чи був він в уніформі?
 - Якою мовою він розмовляв? Чи були якісь відмінні риси у мові злочинця, наприклад, діалект чи акцент, які можна розпізнати?
 - Чи бачив потерпілий злочинця раніше? Якщо так, то коли, де і за яких обставин?
 - Яким було ставлення/поведінка злочинця до, під час та після інциденту?
 - Чи казав злочинець щось потерпілому чи іншому злочинцю (якщо їх було декілька), і якщо так, то що?
 - Чи мав злочинець зброю? Якщо так, то чи знаєте ви який тип та чи можете ви описати її?
 - Чи прибув злочинець на транспортному засобі? Якщо так, то чи знаєте ви який вид транспортного засобу та чи можете описати його?
 - Чи був ще хтось присутній під час інциденту?
 - Чи скоїв злочинець акт сексуального насильства щодо когось іншого під час інциденту, в якому постраждав допитуваний?
- детальний опис фізичної та психічної шкоди, завданої внаслідок насильства.⁴⁷

(iv) Завершення

Вам слід **припинити** допит або запитати у співрозмовника, чи потрібна йому перерва якщо бачите **ознаки травматизації**.

Після отримання даних від потерпілого/свідка, завершіть допит наступним чином:

1. Не завершуйте розмову різко; оберіть для цього очевидний та безпечний момент.
2. Переконайтесь, що ви розглянули всі необхідні питання та підсумуйте інформацію користуючись словами потерпілого/свідка.
3. Дозвольте потерпілому/свідку додати деталі, поставити запитання або зробити будь-які уточнення.
4. Якщо свідчення було отримано в письмовій формі, їх слід прочитати потерпілому/свідку, щоб отримати необхідний підпис.
5. Повторно підтвердіть інформовану згоду потерпілого/свідка та нагадайте їм, що вони можуть змінити свою думку та відкликати згоду, якщо захочуть.
6. Якщо можливо, запропонуйте направити потерпілого/свідка до служб, які надають психосоціальну підтримку чи служб захисту (які, наприклад, розміщують потерпілих у шелтерах (укриттях)).
7. Намагайтесь забезпечити, щоб потерпілий/свідок виходив з допиту із відносно позитивним настроєм, і мав безпечний спосіб добратись додому.⁴⁸

⁴⁷ See e.g., [REDRESS Litigation Strategies for Sexual Violence in Africa](#), p.71.

⁴⁸ [PILPG Handbook](#), p.107.

(v) Аналіз

Ви маєте:

1. Оцінити інформацію, отриману під час допиту, та подумати, чи не виявив допит якісь нові ризики, або чи не змінив він ризики для допитуваного чи іншої особи;⁴⁹
2. Подумати, чи потрібен повторний допит, щоб отримати додаткову інформацію чи уточнити наявну інформацію; та
3. Розглянути можливі наступні кроки розслідування та інші докази, які можна зібрати, щоб підтвердити інформацію отриману від потерпілого/свідка.

Четвертий крок: Зібрати інші типи доказів

На додаток до свідчень, інші форми доказів (включаючи речові, документальні чи електронні) можуть бути основою або підтверджувати звинувачення в сексуальному насильстві. При зборі та зберіганні цих форм доказів слід дотримуватися загальних правил, викладених у БСР Україна.

Дотримуйтеся наступних правил, притаманних розслідуванню сексуального насильства:

1. Якщо ви фотографуєте /записуєте на відео особу:⁵⁰
 - a. Отримайте інформовану згоду особи перед фотографуванням або відеозйомкою;
 - b. Повідомити особу про цільове використання відзнятих матеріалів, а також про те, чи будуть вони зберігатись в таємниці та, якщо так, як само (зокрема поясніть, що під час судового розгляду можуть бути розголошені особисті дані особи, яка присутня на цих матеріалах);
 - c. Під час відеозйомки/фотографування: i) будьте послідовними (наприклад, робіть усі фотографії йдучи ліворуч-праворуч та згори вниз); ii) відносьтесь до потерпілого з повагою, поважайте його/її право на приватність, вияви сором'язливості; iii) сфотографуйте обличчя потерпілого, щоб мати змогу ідентифікувати його/її на інших фото; iv) зробити щонайменше по два кадри кожної травми з різних ракурсів; v) сфотографуйте кожну травму як середнім так і крупним кадром; використовуйте метр, щоб зафіксувати точні параметри заподіяної шкоди; та vi) під час фотографування в повний зріст розгляньте можливість прикрити окремі частини тіла потерпілого.
2. Як зазначалося вище, медичні чи судово-медичні експертизи **не є обов'язковими для доведення злочинів сексуального насильства**. Однак якщо є можливість їх провести (наприклад, якщо сексуальне насильство сталося нещодавно), медичний огляд може виявити тілесні ушкодження, які можуть підтвердити скоєння злочину,⁵¹ або може надати докази обтяжуючих обставин (наприклад, що сексуальне насильство призвело до тяжких тілесних ушкоджень). Однак, майте на увазі, що такі маніпуляції можуть призвести до повторної травматизації, оскільки можуть імітувати акт зґвалтування. Де це можливо:

⁴⁹ PILPG Handbook, p.108.

⁵⁰ Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, с. 193, 194.

⁵¹ Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, с. 156-157; Crown Prosecution Service, 'Rape and Sexual Offenses – Chapter 9: Forensic, Scientific, and Medical Evidence' (undated).

- a. Ви повинні пояснити потерпілому (або його/її законно уповноваженому представнику) процедуру медичного або судово-медичного огляду до їх проведення, включно з тим, де буде проводитися огляд і ким, з чого складається огляд та чи може для підтримки потерпілого його/її супроводжувати третя особа тощо;
 - b. переконайтеся, що ви отримали інформовану згоду потерпілого перед будь-яким медичним або судово-медичним оглядом;
3. Відвідати місце злочину не завжди видається можливим. Однак, якщо це можливо, ви маєте сфотографувати та/або зробити відеозапис специфічних доказів, таких як: сліди крові, презервативи, лубриканти, засоби стримування (наприклад, наручники), одяг або особисті речі злочинця.⁵²
4. Слід залучити **судово-медичних експертів** для дослідження вилучених біологічних доказів (наприклад, сперми, крові), відбитків пальців, слідів (наприклад, волосся/волокон/розірваного одягу).⁵³
5. Інформація про сексуальне насильство є дуже конфіденційною, особистою і може завдати шкоди, якщо її оприлюднити; вона повинна зберігатися таким чином, щоб забезпечити її цілісність і конфіденційність, і захищати потерпілу особу та її сім'ю, громаду.⁵⁴

П'ятий крок: Проаналізувати докази та кваліфікувати злочин сексуального насильства

Аналіз доказів має тривати протягом усього кримінального розслідування. Слідчі та прокурори повинні постійно зіставляти докази, щоб з'ясувати, чи їх достатньо для встановлення специфічних контекстуальних елементів воєнних злочинів та/або злочинів проти людяності, елементів окремих встановлених злочинів (наприклад, елементів воєнного злочину згвалтування тощо) та індивідуальної кримінальної відповідальності підозрюваних. Це називається створенням «теорії справи», тобто теорії того, що сталося відповідно до отриманих доказів.⁵⁵ Конкретні вказівки щодо створення теорії справи та аналізу доказів містяться в БСР Україна.

Ви повинні використовувати додатки А та Б як керівництво для співставлення зібраних доказів із конкретними елементами злочинів, необхідними для доведення вчинення конкретних воєнних злочинів/злочинів проти людяності сексуального насильства. Варіанти кримінальної кваліфікації СНПК, які доступні українським слідчим і прокурорам, описані вище, у розділі «Зрозуміти що таке сексуальне насильство».

⁵² California Department of Justice, 'Collection of Evidence in Sexual Assault Investigations' (Rev. 12/11), p. 2.

⁵³ California Department of Justice, 'Collection of Evidence in Sexual Assault Investigations' (Rev. 12/11), p. 1.

⁵⁴ Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, с. 203.

⁵⁵ D Groome Handbook of Human Rights Investigation (2nd ed Createspace 2011) pp. 251-2.